

Dorpertoren te Helden

Quickscan flora en fauna

1 Inleiding

Aanleiding voor dit verkennend onderzoek (quickscan) vormt de voorgenomen herontwikkeling van de voormalige Boerenbondlocatie te Helden. Ten behoeve hiervan is een herziening van het vigerende bestemmingsplan noodzakelijk. Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving.

In deze rapportage zijn de resultaten van de quickscan beschreven. Op onderstaande kaart is het onderzoeksgebied weergegeven.

Luchtfoto plangebied

1.1 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen en zelfstandige project-procedures, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten. Met andere woorden, in het ruimtelijke ordeningstraject dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is.

1.2 Aard van het plangebied en de ruimtelijke ingreep

Het plangebied bestaat uit een speelweide, grasveld en bebouwing. De bebouwing is een voormalige boerenbond met garageboxen, opslagruimtes, kantoorruimte en een toren met oude graansilo's. Rondom de gebouwen staan enkele kleinere bomen en struiken. Er is geen sprake van beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet ter plaatse of in de nabijheid van het plangebied. Wel kunnen beschermde soorten aanwezig zijn, waardoor rekening dient te worden gehouden met de Flora- en faunawet.

De ruimtelijke ontwikkeling bestaat uit de bouw van circa 47 grondgebonden woningen. Ten behoeve hiervan zal alle bestaande bebouwing en beplanting moeten wijken. De groenstrook ter plaatse van de bestaande woningen van de Deken Jasperstraat blijft gehandhaafd.

2 Natuurbeleid en -wetgeving

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). De Natuurbeschermingswet richt zich op de bescherming van gebieden, de Flora- en faunawet op de bescherming van soorten. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale streekplannen uitgewerkt. Ruimtelijke plannen van gemeenten moeten hieraan worden getoetst. In of in de nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

3 Methode

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

3.1 Literatuuronderzoek

De volgende bronnen zijn in het kader van dit onderzoek gebruikt:

- het via internet te raadplegen natuurloket (www.natuurloket.nl);
- provinciale gegevens met betrekking tot de EHS en vogels en planten van de Rode Lijst;
- landelijke en provinciale verspreidingsinformatie met betrekking tot planten, dagvlinders, vissen, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, met name uit verspreidingsatlassen;
- Natuuronderzoek uit de omgeving van het onderzoeksgebied.

Het Natuurloket is een onafhankelijke informatiemakelaar, die gegevens over beschermde soorten toegankelijk maakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit de databanken van gespecialiseerde organisaties, verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna.

Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels min of meer gedateerd is, blijkt dat in of nabij de locaties in het verleden diverse strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij niet bekend. Deze gegevens hebben veelal betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het onderzoeksgebied.

3.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopen onderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten eveneens opgetekend.

4 Beschermde gebieden

Er is geen sprake van beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet ter plaatse of in de nabijheid van het plangebied. Het plangebied en het omliggende gebied maken geen deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur of de provinciale Groene Hoofdstructuur.

5 Beschermde soorten

5.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de diersoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- 1 Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- 2 Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- 3 Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is derhalve geen ontheffing nodig.

5.2 Natuurwaarden plangebied

Op basis van een eerste verkenning middels het natuurloket is geconstateerd dat in het kilometerhok (197-370) waarin het plangebied ligt een aantal beschermde soorten is aangetroffen zoals enkele zoogdieren en broedvogels. Uit de provinciale kartering van planten en vogels komt naar voren dat in de nabijheid van het plangebied enkele waardevolle soorten zijn aangetroffen.

Rapportage voor kilometerhok X:197 / Y:370							* Legenda
Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten					matig	-	1975-1990
Mossen			0	0	slecht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddestoelen					slecht		1991-2006
Zoogdieren	3	3	3	1	matig	51-100%	1996-2006
Broedvogels		1		1	slecht	0%	1995-2006
Watervogels					niet onderzocht	96/97-03/04	
Reptielen					niet onderzocht	1992-2006	
Amfibieën					niet onderzocht	1992-2006	
Vissen					niet onderzocht	1992-2006	
Dagvlinders					redelijk	51-100%	1995-2006
Nachtvlinders					niet onderzocht	1980-2005	
Libellen					niet onderzocht	1992-2006	
Sprinkhanen					niet onderzocht	1992-2006	
Overige ongewervelden					niet onderzocht	1992-2006	

Landelijke vegetatiedatabank: [gegevens inzien van dit hok](#)

FF = Flora- en faunawet
lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrichtlijn (alleen
bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
(#) = tevens meetnetgegevens
verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee
wordt aangegeven of op basis van
de gebrachte bezoeken een volledig
overzicht is te verwachten van de
soorten van de betreffende
soortgroep. Een **toelichting** op
deze categorieën kunt u vinden
onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is
aangegeven uit welke periode de
gegevens zijn opgenomen.

■ niet van toepassing

Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn aangetroffen. Dit betreft:

- een groot aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten en daarnaast de eekhoorn en steenmarter en enkele vleermuissoorten zoals gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis;
- een groot aantal algemene vogelsoorten en daarnaast ook minder algemene soorten zoals patrijs, steenuil en geelgors;
- de zeldzame heikikker;
- de vooral tot beken beperkte vissoort bierpje;
- enkele zeldzamere en beschermde planten soorten akkerklokje, gras-klokje, wilde marjolein, kleine maagdenpalm, rapunzelklokje;
- beschermde soorten uit andere soortgroepen zoals dagvlinders zijn niet aangetroffen.

Op basis van ligging, karakter, het veldbezoek en beschikbare gegevens is naar verwachting in het ontwikkelingsgebied vooral sprake van algemene soorten, waarvan overigens een deel wel beschermd is. Te noemen zijn vleermuizen en broedvogels. Daarnaast is een concrete waarneming gedaan van een beschermde plantensoort, de tongvaren.

Licht beschermde soorten (tabel 1-soorten)

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied in de omgeving aanwezig blijft en het algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

Planten

Bij het veldbezoek zijn in een van de putten op het binnenterrein twee soorten varens aangetroffen. Eén van deze varens betreft de beschermde tongvaren (zie foto). Tongvarens in putten zijn zeer zeldzaam, wat dit een bijzonder exemplaar maakt.

Het geniet de voorkeur de put met de tongvaren te behouden. Op deze wijze zijn vanuit beschermde planten geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde. Indien voorgaande optie op bezwaren stuit zal voor het aantasten van de tongvaren een ontheffing Flora- en faunawet moeten worden aangevraagd.

Door de geplande werkzaamheden zal de huidige standplaats van de tongvaren naar verwachting echter niet behouden blijven.

Voor een goede onderbouwing van de ontheffingsaanvraag is het belangrijk om het volgende aan te geven:

- De locatie waar de aanwezige exemplaren herplant kunnen worden.
- De manier waarop het beheer op de nieuwe locatie afgestemd zal worden op de biotoopeisen van de tongvaren, zodat na het verplaatsen de soort op de nieuwe locatie kan blijven bestaan, bijvoorbeeld door:
 - De gemarkeerde delen worden in zijn geheel uitgenomen. Met ijzeren banden worden de muurdelen bij elkaar gehouden en vorstvrij op een beschaduwde plaats opgeslagen. De muurdelen worden aan de achterzijde van grond voorzien, die vochtig gehouden wordt. De muurdelen worden op dezelfde plaats in de nieuwe put ingemetseld.
 - De vrijkomende mortel wordt verzameld en bewaard, om later hiermee met water een papje te maken om de losse planten handmatig in te metselen.
 - De voegen in de nieuwe muur worden plaatselijk niet glad afgewerkt, maar blijven ruw of worden ingekrast.
- Het betrekken van een deskundige op het gebied van muurplanten. Belangrijk is een goed overleg tussen de opdrachtgever, uitvoerder en adviseur van de muurbegroeiing.
- Verhouding van te verwijderen planten tot het totaal aantal planten.
- Hoe rekening wordt gehouden met de bloeiperiode van de plant (september – oktober); dit is een extra kwetsbare periode en dus van invloed op de beslissing om wel of niet ontheffing te verlenen.

Vogels

Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Vleermuizen

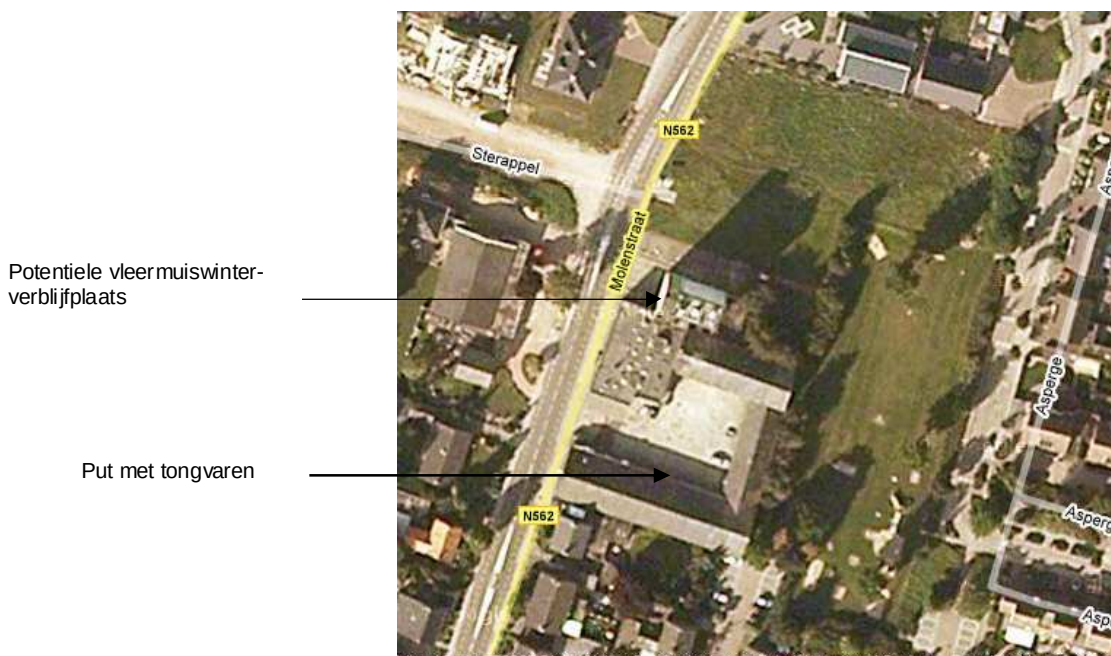
Bij een inspectie van de bebouwing, met name de Dorper Toren zijn mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. De oude graansilo's staan aan de onderzijde in contact met een vochtige kelder. Dit zorgt voor een vochtig klimaat met (ook in de winter) een constante temperatuur boven het vriespunt. Dit maakt de silo's ook geschikt als winterverblijfplaats voor vleermuizen. De spouwmuren van de omliggende bebouwing zijn daarnaast geschikt als verblijfplaatsen (zomer en winter).

Het complex is in zijn geheel op 6 februari 2008 extra afgezocht op eventueel overwinterende vleermuizen. Alle ruimte zijn doorzocht. De nadruk daarbij lag op het doorzoeken van de kelders, de zolders en de silo's in het torengebouw. Daar waar nodig is gebruik gemaakt van een kierenkijker (endoscoop).

In het complex zijn geen overwinterende vleermuizen aangetroffen. In het torengebouw dat opgedeeld is in verschillende silocellen zijn in één cel (silo) veel relatief verse vleermuizenmest tegen de muren aangeplakt aangetroffen. Deze silo is extra goed doorzocht op overwinterende vleermuizen maar niet aangetroffen. Derhalve mag worden aangenomen dat de silo als zomerverblijfplaats is gebruikt. Gezien de hoeveelheid mest gaat het om meerdere vleermuizen. Het is echter zonder aanvullend onderzoek niet uit te sluiten om welke soort het gaat.

Het geniet de aanbeveling om aanvullend zomeronderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing.

Op basis van de aangetroffen soorten en aantallen vleermuizen kan vervolgens een concreet compensatieplan worden opgesteld en kan een ontheffing Flora- en faunawet worden aangevraagd.

6 Conclusie

Op basis van deze quickscan wordt geconstateerd dat het onderzoeksgebied een potentiële habitat biedt voor een aantal (algemene) beschermde soorten. Hoewel er geen gerichte veldinventarisatie heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens en een veldbezoek vastgesteld dat het terrein mogelijk van belang is enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) en voor strikter beschermde broedvogels, tongvaren en vleermuizen.

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kapwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Bij het veldbezoek zijn in een van de putten op het binnenterrein de beschermde tongvaren aangetroffen. Bij aantasting van de standplaats zal voor het aantasten van de tongvaren een ontheffing Flora- en faunawet moeten worden aangevraagd. Ten behoeve hiervan zal tevens rekening moeten worden gehouden met compenserende maatregelen. Dit betekent dat de planten met een deel van de mortel/stenen tijdelijk weggehaald worden en later weer worden teruggeplaatst op dezelfde plek of op een andere geschikte locatie, vochtige omgeving met zachte kalkrijke voeg.

Bij een inspectie van de bebouwing, met name de Dorper Toren zijn mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Het complex is in zijn geheel op 6 februari 2008 extra afgezocht op eventueel overwinterende vleermuizen. In het complex zijn geen overwinterende vleermuizen aangetroffen, wel zijn er sporen van vleermuisbewoning aangetroffen. Het geniet de aanbeveling om aanvullend zomeronderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing. Op basis van de aangetroffen soorten en aantallen vleermuizen kan vervolgens een concreet compensatieplan worden opgesteld en kan een ontheffing Flora- en faunawet worden aangevraagd. Bij de sloop van de Boerenbond dient derhalve rekening te houden met de mogelijke aanwezigheid vleermuizen.